

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 17/2019-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 87/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 87/2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 87/2013 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 700 € (slovom sedemsto eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Michala Mandzáka, Zámocká 5, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. decembra 2018 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 87/2013 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. S'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti uviedol, že „Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 06.10.2014, sp. zn. 4C/87/2013-274 v právnej veci s'ťažovateľa rozhodol tak, že žalobu

voči žalovanému 1/ zamietol, žalovaného 2/ zaviazal na zaplatenie istiny 6.409,12,- EUR s príslušenstvom a vo zvyšku žalobu zamietol. Proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie podal okrem žalovanej 2/ odvolanie aj sťažovateľ. Uvedená právna vec bola po postúpení na odvolací súd odo 18.02.2015 vedená na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 7Co/117/2015. Podľa informácií sťažovateľa poskytnutých mu odvolacím súdom, mal odvolací súd rozhodnúť 05.12.2017 a v ten istý deň spis vrátiť súdu prvej inštancie. Sťažovateľovi ani jeho právnemu zástupcovi však do dnešného nebolo rozhodnutie odvolacieho súdu doručené. Súd prvej inštancie zaslal právnemu zástupcovi sťažovateľa opravné uznesenie zo 02.05.2018, sp. zn. 4C/87/2013-323, ktorým opravil záhlavie rozsudku. Okrem tohto úkonu súd prvej inštancie po vrátení spisu odvolacím súdom nevykonal žiadne relevantné úkony smerujúce k právoplatnému rozhodnutiu veci, ba dokonca ani nedoručil rozhodnutie odvolacieho súdu sťažovateľovi, resp. jeho právnemu zástupcovi.

V súlade s ustanovením § 50 ods. 1 písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. má sťažovateľ za to, že Okresný súd Bratislava I svojím postupom v predmetnej veci spôsobil zbytočné preťahy, a tým porušil právo na prerokovanie veci bez zbytočných preťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Ako vyplýva z vyššie uvedených skutočností, Okresný súd Bratislava I ako všeobecný súd nezabezpečil v danej právnej veci taký procesný postup, ktorý by odstránil stav právnej neistoty sťažovateľa, a v dôsledku tohto postupu všeobecného súdu stav právnej neistoty sťažovateľa naďalej trvá.“.

3. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho v bode 1 označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní a prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných preťahov. Okrem toho sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a náhrady trov právneho zastúpenia.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie odporcu k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa

4. Ústavná sťažnosť bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Rudolfovi Tkáčikovi, ktorý bol podľa Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 členom III. senátu ústavného súdu, ktorý pracoval v zložení Rudolf Tkáčik (predseda senátu), Jana Baricová a Mojmír Mamojka. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola predbežne prerokovaná a uznesením č. k. III. ÚS 17/2019-12 z 9. januára 2019 bola prijatá na ďalšie konanie. Do 16. februára 2019 (deň uplynutia funkčného obdobia sudcu spravodajcu, pozn.) nebola ústavná sťažnosť meritórne rozhodnutá pôvodným III. senátom ústavného súdu.

Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce boli nevybavené veci sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 16. februára 2019, prerozdelené medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019, a to náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom IV. senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k priebehu napadnutého konania okresného súdu vyjadrila predsedníčka okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 48/2019 z 13. februára 2019. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 19. februára 2019 predsedníčka okresného súdu uviedla:

„V predmetnom konaní ide o skutkovo a právne zložitú vec, čo vyplýva zo samotného predmetu konania, ktorým je náhrada škody voči štátu, ktorá bola spôsobená pri výkone verejnej moci a vydanie bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo dôjsť úhradou plnenia na základe nezákonného rozhodnutia.

Vo vzťahu k postupu tunajšieho súdu vo veci sp. zn. 4 C 87/2013 sťažovateľ namieta nečinnosť tunajšieho súdu od 05.12.2017, kedy podľa neho došlo k vráteniu spisu z odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím odvolacieho súdu zo 05.12.2017, a to najmä nedoručenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

V prvom rade uvádzam, že v spise sp. zn. 4 C 87/2013 sa žiadne rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave ako odvolacieho súdu nenachádza, preto tunajší súd ani nemohol sťažovateľovi žiadne také rozhodnutie doručiť.

Spis sp. zn. 4 C 87/2013 bol Krajskému súdu predložený 18.02.2015 na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa a žalovaného v 2. rade proti rozsudku č.k. 4C/87/2013-274 zo 06.10.2014. 06.12.2017 bol spis z Krajského súdu v Bratislave vrátený tunajšieho súdu bez rozhodnutia o podaných odvolaniach. Krajský súd v Bratislave v priloženom prípise (je súčasťou spisu na č.l. 322) tunajšiemu súdu uložil opraviť zrejmu nesprávnosť v záhlaví napadnutého rozsudku tunajšieho súdu spočívajúcu v nesprávnom uvedení vedľajšieho účastníka na strane žalovanej v 2. rade a spis následne predložiť odvolaciemu súdu na rozhodnutie. 02.05.2018 tunajší súd v zmysle pokynu odvolacieho súdu vydal opravné uznesenie č.k. 4C/87/2013-323 zo 02.05.2018 a toto doručoval stranám sporu. 16.01.2019 tunajší súd opätovne predložil spis Krajskému súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach.

Uvádzam, že v namietanom období od vrátenia spisu sp. zn. 4 C 87/2013 z odvolacieho súdu 06.12.2017 (nie 05.12.2017 ako to uvádza sťažovateľ) po súčasnosť súd konal. 02.05.2018 vydal opravné uznesenie rozsudku v zmysle pokynu odvolacieho súdu, toto doručoval stranám sporu a spis 16.01.2019 opätovne predložil Krajskému súdu v Bratislave. Je pravdou, že tunajší súd pri vykonaní uvedených úkonov nekonal bezodkladne, a to bez zavinenia sťažovateľa, avšak nečinnosť tunajšieho súdu bola odstránená opätovným predložením odvolacieho súdu 16.01.2019, pred podaním sťažnosti sťažovateľa a bez jeho akejkoľvek intervencie. V tomto zmysle si dovoľujem dať do Vašej pozornosti skutočnosť, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti voči tunajšiemu súdu neprejavil záujem o urýchlenie jeho veci, do predmetného spisu nenahliadal, postup tunajšieho súdu neurgoval a ani sa nesťažoval na jeho nečinnosť u predsedu tunajšieho súdu. Uvedené vyplýva z obsahu spisu sp. zn. 4 C 87/2013, registra správy tunajšieho súdu, pričom ani zo sťažnosti sťažovateľa nevyplýva žiadna jeho aktivita ohľadom urýchlenia

postupu tunajšieho súdu v jeho veci. V ústavnej sťažnosti namietal nedoučenie rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave zo 5.12.2017. Sťažovateľom označené rozhodnutie neexistuje. Krajský súd Bratislava iba spis vrátil tunajšiemu súdu na opravu bez rozhodnutia. Je nepochybné, že sťažovateľ podal sťažnosť bez znalosti obsahu súdneho spisu. Dovolím si podotknúť, že na zistenie obsahu súdneho spisu je určený inštitút nahliadania do súdneho spisu, nie ústavná sťažnosť, ktorú na tento účel využil sťažovateľ.

V obdobiach od mája 2018 do konca roka 2018 tunajší súd vo veci nekonal neodkladne z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonného sudcu. Ojedinelú nečinnosť súdu podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nemožno považovať za porušenie práv účastníka na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04).

Sťažovateľom uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia 5.000 EUR považujem za absolútne neprimeranú. V tejto súvislosti si dovolím poukázať aj na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky, z ktorej možno dospieť k záveru, že primerané zadosťučinenie za jeden rok prieťahov v konaní nezvykne presahovať 500 EUR (napríklad nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018). Vzhľadom na uvedené poukazujem na to, že neefektívna činnosť tunajšieho súdu pri oprave rozsudku a opätovnom predložení spisu odvolaciemu súdu, takúto intenzitu porušenia práv sťažovateľa podľa môjho názoru ani zďaleka nedosahuje.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky a v prípade následného záveru o porušení práv sťažovateľa, žiadam, aby súd zvážil dôvodnosť a primeranosť finančného zadosťučinenia, toto sťažovateľovi nepriznal.“

6. Prílohu vyjadrenia predsedníčky okresného súdu tvorilo aj vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý okrem chronológie úkonov vykonaných v napadnutom konaní uviedol:

„Vyjadrenie zákonného sudcu k skutkovej a právnej zložitosti sporu:

Vzhľadom na to, že súdny spis sp. zn. 4C 87/2013 bol pridelený do súdneho oddelenia 17C na základe Dodatku č. 11 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I na rok 2018 11. 12. 2018, neviem sa adekvátne vyjadriť k skutkovej a právnej zložitosti sporu, nakoľko k vyhláseniu rozsudku súdu prvej inštancie došlo 06. 10. 2014, t.j. v čase, keď vo veci bola zákonnou sudkyňou Mgr. Adela Unčovská. Následne bola vec pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Martine Liškovej a to 01. 01. 2016. Od pridelenia veci do súdneho

oddelenia 17C (JUDr. René Milták) sa spis nachádza z dôvodu podania odvolania na Krajskom súde v Bratislave.

Vyjadrenie zákonného sudcu k správaniu procesných strán sporu:

Detto.

Vyjadrenie zákonného sudcu k činnosti Okresného súdu Bratislava I, z hľadiska jeho efektivity vo veci sp. zn. 4C/87/2013:

Detto. Neprináleží mi, aby sa vyjadroval k činnosti zákonnej sudkyne Mgr. Unčovskej pokiaľ ide o vec samú, nakoľko sa jedná o moju bývalú kolegyňu, ktorá toho času vykonáva funkciu sudkyne na Krajskom súde v Bratislave. Z chronológie úkonov vyplýva, že zákonnej sudkyňi JUDr. Martine Liškovej bol spis pridelený 01. 01. 2016, teda v čase, kedy bol vo veci vyhlásený rozsudok, voči ktorému bolo podané odvolanie, o ktorom nebolo zo strany odvolacieho súdu doposiaľ rozhodnuté.“

7. Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku zo 7. júna 2019, ktorým reagoval na vyjadrenia predsedníčky okresného súdu a zákonného sudcu, uviedol:

„K podanému vyjadreniu všeobecného súdu chceme uviesť len to, že toto nie je spôsobilé ohroziť úspešnosť podanej ústavnej sťažnosti. Je tomu tak preto, lebo z ústavnoprávneho hľadiska, nie je možné akceptovať taký postup všeobecného súdu, ktorým viac ako jeden rok rozhoduje o opravnom uznesení v zmysle pokynu odvolacieho súdu. Je pri tom notoriou, že vyhotovenie opravného uznesenia nemôže byť považované za úkon, ktorým bol z hľadiska skutkového alebo právneho posúdenia náročným úkonom, a toto na koniec netvrdí ani všeobecný súd. Rovnako sa nie je možné stotožniť ani s úvahami všeobecného súdu ohľadom nevyužitia inštitútu sťažnosti, resp. nenahliadnutia do spisu a to z toho dôvodu, že právny zástupca dostával z informačných centier súdu prvej inštancie, ako i z odvolacieho súdu chaotické informácie o tom, že kde sa momentálne spis nachádza ako i o tom, že odvolací súd mal rozhodnúť zrušujúcim rozhodnutím (čo nakoniec vyplýva i z ústavnej sťažnosti sťažovateľa). Za takejto situácie, preto nemožno od sťažovateľa spravodlivo vyžadovať, aby využíval inštitúty uvádzané všeobecným súdom, ktoré nie je možné považovať ani za efektívne prostriedky nápravy.“

8. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

III.

Chronológia procesných úkonov v napadnutom konaní okresného súdu

10. Ústavný súd z ústavnej sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu okresného súdu, ktorý bol vyžiadaný, zistil tento priebeh napadnutého konania okresného súdu:

- 28. júna 2012 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľa o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu a o zaplatenie sumy 6 409,12 € s príslušenstvom;

- 10. júla 2012 bol daný pokyn na doručenie žaloby s prílohami na vyjadrenie žalovaným;

- 17. septembra 2012 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovanej 2 k žalobe a návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania;

- 26. septembra 2012 bol daný pokyn na postúpenie veci Okresnému súdu Košice I;

- 28. septembra 2012 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného 1 k žalobe;

- 22. októbra 2012 boli okresnému súdu doručené námietky žalobcu (sťažovateľa) proti postúpeniu veci Okresnému súdu Košice I;

- 11. januára 2013 bola predmetná vec postúpená Okresnému súdu Košice I;

- 24. januára 2013 bol Krajskému súdu v Košiciach doručený súdny spis s námietkou miestnej nepríslušnosti zo strany Okresného súdu Košice I;

- Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 4 NcC 2/2013-61 z 31. januára 2013 (ďalej len „uznesenie Krajského súdu v Košiciach“) určil, že miestne príslušným súdom na konanie je okresný súd;

- 14. marca 2013 bol daný pokyn na doručenie uznesenia Krajského súdu v Košiciach účastníkom konania;

- 4. apríla 2013 bol daný pokyn na postúpenie súdneho spisu okresnému súdu;

- 15. apríla 2013 bola vec Okresným súdom Košice I postúpená Okresnému súdu Bratislava I;

- 12. júla 2013 bol nariadený termín pojednávania na 5. december 2013;

- 22. októbra 2013 sťažovateľ doručil okresnému súdu ďalšie listinné dôkazy;

- 27. novembra 2013 žalovaná 2 doručila okresnému súdu žiadosť o ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní a o odročenie pojednávania;

- pojednávanie nariadené na 5. december 2013 bolo odročené na 20. marec 2014;

- okresný súd výzvou zo 16. decembra 2013 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby;

- 24. februára 2014 okresný súd vyzval žalobcu, žalovaného 1 a vedľajšieho účastníka na vyjadrenie sa k návrhu žalovanej 2 na vstup vedľajšieho účastníka do konania;

- 27. februára 2014 bol daný pokyn na predvolanie vedľajšieho účastníka na pojednávanie, ktoré bolo nariadené na 20. marec 2014;

- 20. marca 2014 sa vo veci konalo pojednávanie;

- súd výzvou z 20. marca 2014 vyzval Slovenskú advokátsku komoru na predloženie písomností;

- 21. marca 2014 žalovaná 2 doručila okresnému súdu podanie z 20. marca 2014;

- 26. marca 2014 bol daný pokyn na zaslanie podania žalovanej 2 na vedomie ostatným účastníkom konania;

- 31. marca 2014 Slovenská advokátska komora okresnému súdu doručila požadované písomnosti;

- 1. apríla 2014 žalovaná 2 doručila okresnému súdu podanie z 30. marca 2014;

- 7. apríla 2014 vedľajší účastník zaslal okresnému súdu žiadosť o doručenie žaloby;

- 9. mája 2014 bolo doručené podanie z 28. marca 2014 a podanie z 30. marca 2014 ostatným účastníkom konania;
- 20. mája 2014 bola zaslaná žiadosť o zapožičanie súdnych spisov Okresnému súdu Humenné;
- Okresný súd Humenné 30. mája 2014 zapožičal okresnému súdu požadované súdne spisy;
- 6. júna 2014 vedľajší účastník doručil okresnému súdu oznámenie, že nemá záujem v konaní vystupovať ako vedľajší účastník;
- 9. júna 2014 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 6. október 2014;
- 14. júla 2014 okresný súd vrátil zapožičaný súdny spis Okresnému súdu Humenné;
- 6. októbra 2014 bol na pojednávaní vyhlásený rozsudok vo veci samej;
- 13. októbra 2014 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyčíslenie trov právneho zastúpenia;
- rozsudok bol 11. decembra 2014 doručený sťažovateľovi, 9. decembra 2014 žalovanému 1 a 11. decembra 2014 žalovanej 2;
- 19. decembra 2014 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalovanej 2 proti rozsudku;
- 29. decembra 2014 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku;
- okresný súd výzvou z 13. januára 2015 vyzval ostatných účastníkov konania na vyjadrenie sa k odvolaniam proti rozsudku;
- 2. februára 2015 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovanej 2 k odvolaniu sťažovateľa;
- 9. februára 2015 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa k odvolaniu žalovanej 2;
- 18. februára 2015 bol súdny spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podaných odvolaniach;
- 6. decembra 2017 krajský súd vrátil súdny spis okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaniach sťažovateľa a žalovanej 2 proti rozsudku z dôvodu potreby vyhotovenia opravného uznesenia;

- opravným uznesením okresného súdu č. k. 4 C 87/2013-323 z 2. mája 2018 (ďalej len „opravné uznesenie“) bolo opravené záhlavie rozsudku v zmysle pokynu krajského súdu;
- 16. januára 2019 bol súdny spis opätovne predložený krajskému súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach proti rozsudku;
- rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Co 12/2019-353 z 22. mája 2019 bolo rozhodnuté o podaných odvolaniach proti rozsudku;
- 18. júna 2019 bol súdny spis vrátený okresnému súdu;
- 25. júna 2019 okresný súd doručoval rozsudok krajského súdu stranám sporu;
- 1. októbra 2019 bol nariadený termín pojednávania na 24. február 2020 na prejednanie časti predmetu konania, v ktorej bol rozsudok okresného súdu zrušený;
- 30. októbra 2019 boli okresnému súdu doručené návrhy sťažovateľa na doplnenie dokazovania;
- 6. novembra 2019 bol daný referát na doručenie návrhov sťažovateľa na doplnenie dokazovania žalovanej 2 spolu s výzvou sťažovateľovi týkajúcou sa doplnenia dokazovania;
- 11. decembra 2019 bola okresnému súdu doručená špecifikácia návrhov sťažovateľa na doplnenie dokazovania;
- 7. januára 2020 bol daný referát na doručenie špecifikácie návrhov sťažovateľa na doplnenie dokazovania žalovanému 2.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou všeobecného súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť okresného súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý v čl. 17 upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb).

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáhal v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta porušenie svojich práv (iba) postupom okresného súdu. Predmetom prieskumu ústavného súdu preto neboli obdobia, počas ktorých sa súdny spis nachádzal na krajskom súde, t. j. od 18. februára 2015 do 6. decembra 2017 a od 16. januára 2019 do 18. júna 2019 (spolu skoro 39 mesiacov), keďže sťažovateľ nenamietal postup krajského súdu.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

17. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že zákonný sudca sa nevedel adekvátne vyjadriť k právnej a faktickej zložitosti veci. Predsedníčka okresného súdu v tejto súvislosti uviedla, že „v predmetnom konaní ide o skutkovo a právne zložitú vec, čo vyplýva zo samotného predmetu konania, ktorým je náhrada škody voči štátu, ktorá bola spôsobená pri výkone verejnej moci a vydanie bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo dôjsť úhradou plnenia na základe nezákonného rozhodnutia.“. Podľa názoru ústavného súdu dĺžka napadnutého konania okresného súdu

nebola závislá od právnej alebo faktickej zložitosti veci, keďže žaloby o náhradu škody tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, navyše len zo samotného predmetu konania nemožno vyvodzovať jeho právnu a faktickú zložitosť.

18. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zákonný sudca sa opätovne nevedel adekvátne vyjadriť k správaniu s'ťažovateľa v napadnutom konaní, predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení správanie s'ťažovateľa nenamietala. Ústavný súd pri preskúmaní súdneho spisu nezistil nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany s'ťažovateľa, preto konštatuje, že s'ťažovateľ svojím správaním neprispel k predĺženiu napadnutého konania.

19. Tretím hodnotiacim kritériom pri posudzovaní, či došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd dospel k záveru, že týmto postupom boli porušené práva s'ťažovateľa, a to napriek tomu, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

20. Ústavný súd zistil nečinnosť okresného súdu, ktorá narušila plynulosť napadnutého konania, a to v období od 6. decembra 2017, keď krajský súd vrátil súdny spis okresnému súdu bez rozhodnutia na vydanie opravného uznesenia, do 2. mája 2018, keď okresný súd opravným uznesením opravil záhlavie svojho rozsudku. Ďalšie obdobie nečinnosti predstavuje bezprostredne nadväzujúci časový úsek trvajúci až do 16. januára 2019, počas ktorého okresný súd nevykonal žiadny procesný úkon, a až v uvedený deň predložil súdny spis opätovne krajskému súdu na odvolacie konanie. Okrem týchto období nečinnosti nemožno okresnému súdu v napadnutom konaní osobitne vytknúť závažnejšie pochybenie, pretože priebežne vykonáva úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej. Nemožno však ignorovať skutočnosť, že od začatia konania už uplynulo takmer 8 rokov (aj keď spis bol viac ako 3 roky na krajskom súde, pozri bod 15), teda celková dĺžka napadnutého konania výlučne na okresnom súde v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje 4 a pol roka, čo z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné.

21. Ústavný súd teda konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená pasivitou okresného súdu, ktorá trvala viac ako 14 mesiacov. Okresný súd teda nezvolil taký procesný postup v napadnutom konaní, ktorý by smeroval k rýchlemu prejednaniu veci a rozhodnutiu vo veci samej. Je zrejmé, že len rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov.

22. Konštatovanie predsedníčky okresného súdu o tom, že okresný súd od mája 2018 do konca roka 2018 nekonal neodkladne z dôvodu dlhodobej práceschopnosti zákonného sudcu, nemohol ústavný súd uznať, pretože nejde o okolnosť, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci. Predsedníčka okresného súdu poukázala aj na fakt, že sťažovateľ nepodal sťažnosť na priet'ahy v napadnutom konaní okresného súdu. Ústavný súd, berúc do úvahy dĺžku napadnutého konania v čase podania ústavnej sťažnosti, nemohol akceptovať dôvodnosť tejto obrany okresného súdu. Predsedníčka okresného súdu tiež uviedla, že sťažovateľ z dôvodu urýchlenia veci nenahliadal do súdneho spisu ani neurgoval postup okresného súdu. Ústavný súd k týmto námietkam uvádza, že nahliadanie do spisu je oprávnenie, nie povinnosť účastníkov konania a všeobecný súd je aj bez urgencie povinný postupovať vo veci tak, aby bola čo najskôr právoplatne skončená.

VI.

Záver

K bodu 1 výrokovvej časti nálezu

23. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že nečinnosť okresného súdu v trvaní viac ako 14 mesiacov v spojitosti s celkovou doterajšou dĺžkou napadnutého konania výlučne na okresnom súde v trvaní 4 a pol roka viedli spoločne k vzniku zbytočných priet'ahov, a tým aj porušeniu základného práva sťažovateľa

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K bodu 2 výrokovej časti nálezu

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25. Keďže napadnuté konanie okresného súdu nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov.

K bodu 3 výrokovej časti nálezu

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € z dôvodu, že „... *finančné zadosťučinenie je protihodnotou utrpenej nemajetkovej*

ujmy spôsobenej zbytočnými prietiahmi v prvoinštančnom konaní vedenom pod sp. zn. 4C/87/2013.

V uvedenom konaní vznikli zbytočné prietahy vytvárajúce stav právnej neistoty sťažovateľa v oblasti jeho uplatňovaného nároku a vzhľadom na správanie súdu nie je možné predpokladať, kedy sa pretrvávajúci stav právnej neistoty sťažovateľa odstráni. Súd nevykonal ani jednoduché úkony smerujúce k aspoň doručeniu rozhodnutia odvolacieho súdu, s ktorým by sa mal sťažovateľ možnosť oboznámiť a zvoliť tak ďalší postup vo veci. Nekonaním všeobecného súdu boli teda zjavne spôsobené neprimerané prietahy v konaní, ktorými sa neustále stupňuje pocit právnej neistoty sťažovateľa. S ohľadom na uvedené skutočnosti má preto sťažovateľ za to, že požadované finančné zadosťučinenie je proporcionálne k jeho nemajetkovej ujme.

Štát nesie zodpovednosť za riadne a včasné konanie svojich orgánov, preto je povinný zabezpečiť, aby bola vec prejednaná v primeranej lehote. Opísané okolnosti podľa nášho názoru jednoznačne odôvodňujú priznanie finančného zadosťučinenia v peniazoch.“.

29. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

30. Ústavný súd zohľadnil konkrétne okolnosti posudzovanej veci, a to na jednej strane zistenú nečinnosť okresného súdu spolu s doterajšou dĺžkou napadnutého konania okresného súdu a na druhej strane aj povahu práv sťažovateľa a rozsah, v akom boli porušené, ale aj predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa. Na základe komplexného posúdenia spomínaných kritérií dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 700 €.

31. Ústavný súd preto nevyhovel časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu 700 €, a preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

K bodu 4 výrokovej časti nálezu

32. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

33. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

34. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2018 v sume 153,50 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2017, ktorá bola vo výške 921 €) a zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2018 v sume 9,21 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

35. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 390,50 € vrátane dane z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je jej platcom, a to za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2018, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky] a písomné podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a dve paušálne náhrady hotových výdavkov v roku 2018.

36. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VII.

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu